

100 éves a szegedi Tanárképző Főiskola

Fel lehet-e mérni egy iskola művelődésügyi hatását az ország kulturális életére? Meg lehet-e állapítani azt, hogy egy oktatási intézmény tanulóinak tudása mennyiben járult hozzá az ország műveltségi színvonalának fejlődéséhez? E kérdések akkor is indokoltak, ha egyes iskolatípusok hatását próbálnánk elemezni a hozzájuk tartozó összes iskolával. Még indokoltabbak a kérdések azonban akkor, ha az országban 74 éven át csak egyetlen iskola képviselte az adott iskolatípust. Lényegesen fokozza ennek az iskolatípusnak jelentőségét azonban az is, hogy esetünkben olyan tanárképző intézményről van szó, mely az ország összes polgári iskolái számára egyedül képezte, nevelte a tanárokat. Ebben az esetben az előbb felvetett kérdések természetesen többszörösen is jogosak, hiszen egy-egy tanár képzettsége, műveltsége több nemzedéken keresztül és rendkívül széles körben hat. A felszabadulás után kialakított demokratikus közoktatásügyi rendszerben a 10–14 éves tanulók tanárainak képzésére életrehívott tanárképző főiskolák művelődésügyi funkciója még inkább felerősödött azzal, hogy mostnár az általános műveltség alapjait mindenki azonos iskolatípusban, az általános iskolában kapja meg. Az általános iskola megszervezése tette szükségessé a tanárképzés reformját is. A műveltség megszerzésének kiszélesítése indokolta azt, hogy a korábbi egy tanárképző főiskola helyett négy kezdje meg működését.

A szegedi tanárképző főiskola 100 éves története a tanárképzés mindkét típusát magában foglalja. A jelenlegi főiskola jogelődjének tekintjük ugyanis a polgári iskolák tanárait képző főiskolát, amely 1873-tól 1947-ig működött. Szegeden 1947-ben szervezték meg az általános iskolák tanárait képző főiskolát. Az intézet 100 éves történetéből így már negyedszázadot ölel fel az általános iskolai tanárképzés története is.

E rövid ismertetésben természetesen nem lehet az eseményekben gazdag 100 év teljes történetét adni. Így fő célomnak csupán azt tekinthetem, hogy a tanárképzés főbb problémáit, fejlődési állomásait vázoljam fel. Elsősorban azokat a fontosabb problémátörténeti kérdéseket szeretném kiemelni, amelyek a tanárképzés fejlődésében, kezdettől fogva napjainkig állandóan – bár változó formában és tartalomban – jelentkeztek.

1. *Az egyik ilyen probléma a tanárképzés helye a magyar közoktatásügy szervezésében.*

Az 1873-ban létrehozott polgári iskolai tanárképző, illetve az ugyanebben az évben megszervezett, de külön épületben és külön igazgatás alatt működő polgári iskolai tanárnőképző életrehívását az 1868. 38. tc. alapján kialakított iskolarendszer indokolta. Az Eötvös József által megalkotott népoktatási törvényben fontos helyet kapott az iparos, kereskedő, tisztviselő rétegek gyermekeit tanító polgári iskola. Eötvös és munkatársai; – elsősorban Csengeri János – helyesen ismerték fel, hogy a lakosság széles rétegét kitevő polgárság a XIX. század végéfelé már magasabb műveltséget igényel, mint korábban. Érdekes módon azonban nem gondoskodtak a polgári iskolai tanárok képzésének törvénybe iktatásáról. Ez a mulasztás azután rendkívül károsan hatott a tanárképzés szervezeti és tartalmi oldalára és 1947-ig komoly mértékben akadályozta fejlődését. Az a tény, hogy törvény nem szabályozta az intézmény működését, állandó harcokra kényszerítette az intézmény tanárait. Törekvéseik egyik célja az volt, hogy intézetüket főiskolai címmel és ranggal illessék. Tekintettel arra, hogy a népoktatási törvény a polgári iskolákat nem tekintette kö-

zépiskolának – szemben a jobbmódú polgári rétegek számára fenntartott gimnáziumokkal –, a polgári iskolai tanárképzést sem tekintette egyenlőnek az egyetemeken folyó középiskolai tanárképzéssel. Ez a megkülönböztetés rendkívül hátrányosan érintette a polgári iskolai tanárokat mind társadalmi rang, mind anyagi – fizetés, nyugdíj, szolgálati idő – szempontjából. A polgári iskolai tanárképző tanárai hosszú évek küzdelmei után ugyan elérték azt, hogy a két intézmény 1918-ban főiskolai címet kapott, ezzel azonban nem szüntették meg azokat a sérelmeket, amelyek a polgári iskolai tanárokat, képzésük és végzettségük nem főiskolai szintűnek tartása miatt sújtották.

A tanárképzés szempontjából talán a főiskolai címért és jellegért folyó harc árulja el legjobban a felszabadulás előtti iskolarendszer antidemokratikus voltát. A főiskolai cím kérése, illetve meg nem adása mögött ugyanis komoly társadalmi problémák húzódtak meg. A tanárképző főiskola hallgatói – mind a férfiak, mind a nők esetében – döntő többségben a munkás-paraszt osztályok gyermekei közül kerültek ki. A történeti fejlődés érdekében szükséges megjegyezni azt, hogy a tanárképzés napjainkig nagy százalékban e társadalmi osztályokból kapja hallgatóit. A szegedi tanárképző főiskolán a felszabadulás óta is 50–65% között mozog a munkás-paraszt származású hallgatók száma. Azt hiszem, ennek a folyamatnak társadalmi fejlődési jelentőségét nem kell itt különösebben hangsúlyozni.

A polgári iskolai tanárképző főiskolának azonban ez a társadalmi helyzete, szociális összetétele nem vált előnyére. A VKM és az egyetemek következetesen akadályozták ugyanis azt, hogy a polgári iskolai tanárképző az egyetemekkel együtt a felsőoktatás rendszerében foglaljon helyet. Ez ugyanis azt hozta volna magával, hogy a polgári iskolai tanárképző hallgatói – akik többségükben tanítóképzőt végzettek – érettségi nélkül – e fontos társadalmi szelekciót betöltő vizsga nélkül – juthattak volna magasabb, főiskolai szintű tanulmányokhoz, végzettséghez s ezzel megnyílt volna az út előttük az egyetemre történő bejutáshoz is. Ez a társadalmi háttér magyarázza meg azt, hogy amikor már a főiskolai cím megadását a VKM nem tudta tovább halogatni, a cím megadásával együtt nem biztosították a címmel együttjáró felsőoktatási jogokat is.

Azt hiszem, a történeti párhuzam minden erőltetése nélkül megállapíthatjuk, hogy a felszabadulás után gyökeresen megváltozott a helyzet. Elegendő csupán felidézni azokat az 1946-ban, 1947-ben széles körökben lezajló vitákat, amelyek a tanárképzés reformjáról folytak, s melyek megelőzték a tanárképző főiskolák 1947-ben történő létrehozását. Az általános iskolák fokozatos kiépítése egyre jobban sürgette a tanárképzés megszervezését is. Így váltak a tanárképző főiskolák az újjászervezett demokratikus iskolarendszerünk első felsőoktatási intézményeivé, élvezve pártunk és kormányunk, s egész társadalmunk hathatós támogatását és megbecsülését. Ezt a fontos közoktatáspolitikai funkciót a tanárképző főiskolák azóta is megtartották, sőt az V. Nevelésügyi Kongresszus ezt az iskolatípust jelölte meg a tanárképzés követendő modelljéül.

A tanárképző főiskola legértékesebb közoktatáspolitikai hagyománya a népoktatás szolgálata. Ez a cél vezérelte a polgári iskolai tanárképző főiskola megszervezőjét és első igazgatóját Gyertyánffy Istvánt is. E feladat megvalósítását kívánta elérni a polgári iskolai tanárképzéssel is. Az intézeti egység, melynek igazgatója volt, s melynek a *Pedagógium* címet adta, magában foglalta a nép oktatására szolgáló valamennyi iskolatípust: az elemi iskolát, a polgári iskolát, a tanítóképzőt, a polgári iskolai tanárképzőt, sőt a tanítóképző intézeti tanárképzést is. Gyertyánffy István arra törekedett, hogy e komplex intézetben együttes, egységes szellemet alakítson ki, amely egyben reprezentálja az eötvösi népoktatási egységet is. Ugyanakkor azonban Gyer-

tyánffy és utódai nem szüntek meg törekedni arra, hogy a Pedagógium intézetei közül a polgári iskolai tanárképzés felsőoktatási rangra jusson. Az intézetnek ez a kettes helyzete később ellentmondást eredményezett. Gyertyánffy István intézeti-egység koncepcióját sem igazolta a fejlődés, a népoktatás is a 8 osztályos népiskola kiépítésének irányában haladt. Ez utóbbi azonban a polgári iskolák létét veszélyeztette. A polgári iskolák tanárai, a polgári iskolai tanárképző főiskolák ezért fordultak szembe a 8 osztályos népiskola létrehozásának szándékával, nem értve meg azt, hogy a fejlődés a népoktatás kiszélesítésének irányába halad.

A felszabadulás után e tekintetben is gyökeres volt a változás. A szegedi polgári iskolai tanárképző tanárai már 1946-ban nagy aktivitással kapcsolódtak be az általános iskolák oktató-nevelőmunkáját segítő feladatok végzésébe: az általános iskolai tanterv kidolgozásába, az általános iskolai tanárok továbbképzésébe. E munkálatok is hozzájárultak ahhoz, hogy amikor 1947-ben a főiskola átszervezésére került sor, az minden zökkenő nélkül mehetett végbe.

A polgári iskolai tanárképző főiskola egyik törekvése – amint erre már az előzőekben utaltam – az volt, hogy hallgatói végzettségét felsőfokúnak ismertessék el. A történeti fejlődés során ennek három lehetősége vetődött fel.

1. vagy az intézet kap felsőoktatási címet és jogokat,
2. vagy az intézetben folyó képzés meghagyása mellett a tanárképzés egyes elemeit – elsősorban a tudományos, szakmai képzést – az egyetemre helyezik át,
3. vagy a polgári iskolai tanárképző intézetet megszüntetve, a képzést teljesen az egyetemre viszik.

Ez utóbbi ellen elsősorban az egyetemek tiltakoztak azért, mert ebben az esetben érettségivel nem rendelkezők is bejutottak volna az egyetemre, a tanítói képzéssel rendelkezők számára ezt a lehetőséget pedig nem akarták megadni.

A vita e kérdésben is évtizedeken keresztül tartott, minden eredmény nélkül. Klebelsberg Kuno közoktatásügyi miniszter 1928-ban hozott intézkedése azután gyökeresen megváltoztatta a helyzetet. Klebelsberg arra való hivatkozással, hogy erősíteni kívánja a vidéki kulturcentrumokat, az eddig Budapesten működő, két tanárképző intézetet: a polgári iskolai tanárképzőt, és a polgári iskolai tanárképzőt (az ún. Erzsébet-Nőiiskolát) egyesítette és Szegedre helyezte. Ugyanakkor elrendelte, hogy az így létrehozott főiskola a tanárképzést az egyetemmel kooperálva végezze, úgy, hogy a polgári iskolai tanárképző főiskola hallgatói bizonyos óraszámban az egyetemen is hallgassanak előadásokat. Klebelsberg bár kulturális érvekkel indokolta az átszervezés szükségességét, a háttérben más okok húzódtak meg: a két intézet egyesítésével és Szegedre helyezésével jelentős anyagi megtakarítást ért el, az egyetemi kooperációval pedig benépesítette a kevés hallgatóval dolgozó szegedi egyetemet. A főiskola hallgatói azonban az egyetemen csak rendkívüli hallgatók lehetnek, tehát nem illették meg őket az egyetemi hallgatókra vonatkozó jogok.

Az egyetem és főiskola kapcsolatának kérdése a felszabadulás után is többször felvetődött. Az egységes tanárképzés gondolatának több elképzelése fogalmazódott már meg. Az 1962-ben megszervezett Pedagógusképző Osztály koncepciójának megfelelően az egységes tanárképzés az általános iskola egységét veszi alapul s így a tanárképző főiskola a tanítóképzőkkel és óvónőképzőkkel összehangoltan végzi munkáját. Ezt a koncepciót fogalmazta meg az V. Nevelésügyi Kongresszus, valamint az 1972-ben megjelent fontos dokumentum: az állami oktatás helyzetét és feladatait rögzítő határozat is.

A felszabadulás óta a szegedi tanárképző főiskola következetesen szolgálja fontos közoktatáspolitikai feladatát: az általános iskolai tanárok képzését. Társadalmi megbecsülése, közoktatásügyi rendszerben elfoglalt helye kielégítő és zavartalan, s így megfelelő szinten és eredménnyel végezheti fontos munkáját.

2. *A tanárképzés másik fontos problémátörténeti kérdése a tanári műveltség tartalma, a képzés célkitűzései, a nevelési feladatok rendszere.*

Ez lényegében tehát a tanárképzés tartalmi részét érinti, s a főiskola tanterveinek koncepciójával, anyagával van összefüggésben. Magában foglalja ez természetesen a képzés idejét, a szakpárosítást is. A tanárképzésnek ezek az összetevői fontos feltételeit jelentik annak az oktató-nevelő munkának, melynek eredménye a jól képzett, pedagógiailag-szakmailag-ideológiailag magas szinten álló tanár. A tanár műveltsége, képzettsége biztosítja a eredményes oktató-nevelő munkájának. A tanárképző főiskolának éppen ezért rendkívül fontos feladata annak az oktatási-képzési folyamatnak megtervezése és megvalósítása, amely e műveltség megszerzését lehetővé teszi.

E szempontból rendkívül tanulságos a tanárképzés 100 éves történetét átnézni. E kérdés tárgyalásakor is el kell azonban tekinteni a sok aprólékos részlettől, és meg kell elégednünk a fejlődés főbb vonalának vázolásával.

Ha a tanárképző főiskola tantervtörténeti fejlődését nagy egészében vizsgáljuk, akkor azt kell megállapítanunk, hogy a műveltség anyagában fokozatos differenciálódás ment végbe. E fejlődésen belül is élesen elhatárolódik egymástól a felszabadulás előtti és a felszabadulás utáni szakasz. A felszabadulás előtti időszakban ez a fejlődés eléggé lassú volt, s a főiskola tanárainak e téren is szívós harcot kellett folytatniuk a tantervi anyag korszerűsítéséért s egyben a túlterhelés csökkentéséért. A felszabadulás után a főiskola egymást követő tantervei igyekeztek gyorsan alkalmazkodni a művelődési anyag változásához azért, hogy az újabb és újabb tanári generációk a legkorszerűbb műveltség birtokában végezhesék oktató-nevelőmunkájukat.

E fenti megállapítást úgy gondolom elegendő néhány példával igazolni. Ebből a szempontból legalkalmasabbnak látszik az, ha végigtekintünk a képzési idő és a szakcsoportosítás alakulásán.

1873-ban a képzési idő két év volt, s mindössze két szakcsoportot szerveztek: a nyelv és történettudományi, valamint a mennyiség és természettudományi szakcsoportot. E két szakcsoport sok tantárgyat foglalt magában, amelyek nemcsak terjedelmük miatt állították nehéz feladat elé a hallgatókat, hanem azért is, mivel e sok tárgy nem volt egymással szerves kapcsolatban. A főiskola tanárai a képzési színvonal emelése érdekében állandóan követelték a képzés idejének felemelését és a szakcsoportok nagyobb mérvű bontását, hogy így a hallgatókat felszabadítsák az összezúfolt, heterogén tárgyak tanulása alól. Fáradhatatlanul készítik reformjavaslataikat, tervezeteiket, amelyeket azonban hosszú éveken át nem vesznek figyelembe.

1881-ben ugyan három évre emelik a képzés idejét, a szakcsoportok összetételén azonban nem változtatnak. Így 1908-ban jogosan állapítják meg a tanárképző főiskola oktatómunkáját bírálók azt, hogy a tanárképzés tanterve páratlan a kultúr-államokban. Még 1912-ben is elkeseredett vita során tárja fel a tanári kar a hallgatókra nehezedező túlterhelés káros hatását és mutat rá a változtatás szükségességére.

Végül is az 1920-as tanterv hajtja végre a szakcsoportok bontását s az eddigi két szakcsoport helyett négy szakcsoportot szerveznek. A tudományok differenciálódását azonban még ekkor sem vették kellően figyelembe, különösen a természettudományi tárgyak esetében. Ezt igazolja pl. a mennyiségtan, – természetan – vegytan

szakcsoport szervezése is. 1928-ban amikor a főiskolát a Szegedre helyezéssel együtt kapcsolatba hozták a 4 éves egyetemi képzéssel, a képzés idejét szükségszerűen négy évre kellett emelni. A korábbi szakcsoportokat azonban változatlanul hagyták és csak 1933-ban hajtották végre a szakcsoportok intenzívebb differenciálását. Az egyetemmel kapcsolt tanárképzés lényegesen javította a képzés színvonalát, különösen a szaktudományi kutatás és tájékozódás területén, emelte azonban az amúgyis magas óraszámot.

A felszabadulás után a tantervek gyorsan változtak. 1947-től 1973-ig mintegy 16 tantervi átdolgozásra került sor. Ez a szám is mutatja azt az igényt, hogy a tanárképzés lépést tartson a társadalmi követelményekkel, az általános iskola állandó fejlődésével, a tudományok haladásával. Ennek a ténynek jelentőségét nem csökkenti az sem, hogy e tantervi módosítások egyike-másika nem kellő körültekintéssel történt.

A felszabadulás után megszervezett általános iskolai tanárképzés elé 1947-től 1949-ig azt a célt tűzték ki, hogy az általános iskola alsó és felső tagozata számára képezze a tanárokat. E célkitűzés azonban olyan tanulmányi követelmények elé állították a hallgatókat, melyeknek a tanárképzés színvonalának csökkenése nélkül nem lehetett eleget tenni. Ezért 1949-ben módosították a főiskolák képzési célját s azóta a tanárképző főiskolák az általános iskola felsőtagozata számára képeznek szaktanárokat. A képzés idejét és a szakcsoportok számát, összetételét is gyakran változtatták. E módosításokkal az általános iskolák szaktanári szükségletének igényeit törekedtek kielégíteni. Ha a gyakori változások nehezítették is a tanárképzés tartalmi, módszertani munkájának kikristályosodását, megoldották azonban az általános iskolák szaktanári szükségletének átmeneti problémáit.

Röviden tekintsük át a képzési idő és szakcsoportosítás felszabadulás utáni alakulását.

1947-től 1949 a képzési idő 3 év, s a képzés két és fél szakos volt. Az általános iskolák szaktanári ellátottsága érdekében 7 szakcsoportot szerveztek, melyekhez mellékszakok kapcsolódtak.

1950-től a két éves képzési időre térnek át s egyes szakokon bevezetik az egy szakos képzést. 1951-ben már 11 szakcsoportban folyik a képzés.

1954-től újra 3 évre emelik a képzés idejét, s egyúttal megszüntetik az egy szakos képzést s a két szakos képzésre térnek át.

1959-től a 4 éves 2 szakos képzést vezetik be. Jelenleg is ez a képzési forma van érvényben. A különböző szaktárgyak összekapcsolási lehetőségével mintegy 30 szakcsoportban folyhat a jövőendő általános iskolai tanárok képzése.

1970-ben több éves előkészítő munka után került sor a korszerűsített tanterv bevezetésére, melyen a társadalmi igényeknek, az oktatás-nevelés intenzitásának fokozása érdekében 1973-ban végeztek módosításokat. Így az 1973/74-es tanévben a képzés színvonala még magasabb, tartalma és módszere még korszerűbb lehet.

3. *A tanárképzés tantervi fejlődésével szoros kapcsolatban van a képzés egyik legfontosabb eleme: a gyakorlati kiképzés, a tanárjelöltek bevezetése a 10-14 éves korú tanulók oktatásába, nevelésébe.*

A polgári iskolai tanárképző főiskola munkáját értékelő megállapítások már az első évektől kiemelik azt, hogy a gyakorlati kiképzés az oktató-nevelőmunka legértékesebb oldala. Az egyetemek is nagy megbecsüléssel szóltak a főiskola ezen a területen elért eredményeiről. Amikor 1928-ban az egyetemmel történő kooperációt ve-

zettek be, hangsúlyozták, hogy a kooperációt úgy kell végrehajtani, hogy az egyetemi színvonalúvá tegye a tanárképzést a szaktudományi területen, megmentsék azonban a tanárképző értékes képzési rendszerét. S ezt a célkitűzést sikerült is megvalósítani.

A gyakorlati kiképzést nagy mértékben segítették a főiskola mellett működő gyakorló iskolák, mind Budapesten, mind Szegeden. Különösen a Szegeden működő gyakorló iskola vált országsszerte ismertté tanárainak oktató-nevelő-tudományos munkája, valamint a kiadásában megjelenő *Cselekvés Iskolája* c. folyóirat révén, melyben a gyakorló iskola tanárai oktató-nevelő módszerüket ismertették.

A felszabadulás után kidolgozott tantervek, gyakorlati kiképzési útmutatók a tanárképzésnek ezt az értékes hagyományát fejlesztették tovább. Különösen az 1970-es tanterv s az ennek alapján elkészített gyakorlati kiképzési útmutató helyezi szélesebb alapokra a kiképzést, lényegében kibővítve az általános iskolai tanulókkal való foglalkozás lehetőségeit. A tanárjelölteknek így módjuk van a tanítási órán kívül is foglalkozni a tanulókkal, tapasztalatokat szerevve ezzel a nevelés nehéz feladataiban is.

A tanárképzés egyre korszerűsödő tartalmát, a gyakorlati kiképzés szervezetét s annak helyességét legjobban végzett hallgatóink igazolhatják, akiknek többsége sikerrel s hivatástudattal végzi oktató-nevelőmunkáját. Tapasztalataik, véleményeik sokban segíthetnek bennünket az oktatás-nevelés-képzés magasabb színvonalra emelésében.

4. *A tanárképző főiskolán az oktató-nevelő-képző munka mellett komoly szerepet kapott a tudományos tevékenység is, mind a tanárok, mind a hallgatók részéről.*

A polgári iskolai tanárképző főiskolán országos hírű tanárok tanítottak, mint pl. Gyertyánffy István, Kiss Áron, Imre Sándor, Csefkó Gyula, Eperjessy Kálmán, Vángel Jenő, Kesselyák Adorján, Ábrahám Ambrus, Gregus Pál, Szőkefalvi Nagy Béla és Szőkefalvi Nagy Gyula, Budó Ágoston, Eperjessy György, Szeghy Endre, Krammer Jenő stb. illetve Zirzen Janka, Berzeviczy Gizella stb.

A felszabadulás után is folytatódott a tudományos kutatás. Ennek eredményét az 1956 óta rendszeresen megjelenő tudományos közlemények is mutatják. 1962 óta több alkalommal rendezett a szegedi főiskola országos, illetve nemzetközi tudományos ülésszakot, melyeknek témaköréi a tanárképzés korszerűsítését ölelték fel.

A Művelődésügyi Minisztérium Pedagógusképző Osztálya a szegedi főiskolát két kutatási bázistéma gondozásával bízta meg: a felsőoktatás pedagógiájával és az ifjúságkutatással.

A Cselekvés Iskolája értékes hagyományát újította fel a Szegedi Tanárképző Főiskola, amikor a Szegedi Tanítóképző Intézettel közösen 1961-ben kiadta a Módszertani Közlemények első számát. Az általános iskola tantárgypedagógiai kérdéseivel foglalkozó folyóirat hasznos szolgálatot tesz a legújabb törekvések propagálása, az általános iskolai tanárok továbbképzése s a Főiskola végzett hallgatóival való kapcsolat tartása terén. A Szegedi Tanítóképző Intézet 1963-ban történő megszűnése óta a Módszertani Közlemények a Szegedi Tanárképző Főiskola lapja, amely lehetőséget ad hazánk pedagógusképző intézményeiben, gyakorló iskoláiban és általános iskolában dolgozó tanároknak arra, hogy az általános iskola oktató-nevelőmunkáját szolgáló, elméleti és gyakorlati pedagógiai problémát tárgyaló tanulmányaikat közzé tegyék. E célkitűzés megvalósítását tudja a lap szolgálni azzal, hogy 1973-ban már 6000 példányban jelenik meg.

Fontos pedagógiai funkciót tölt be a gyermekek olvasóvá nevelése érdekében a Főiskola kiadásában megjelenő Kincskereső c. folyóirat is.

Már a polgári iskolai tanárképző főiskolán is élénk volt a hallgatók tudományos köreinek tevékenysége. A hallgatók által díjat nyert pályázatok az intenzív munka eredményességét mutatják. A felszabadulás óta – különösen pedig az utolsó 5–6 év óta – a tanszékek mellett működő tudományos diákkörök fokozottabb szerepet kaptak. Az országos diákköri pályázatokon hallgatóink minden évben eredményesen szerepelnek.

5. *A nevelőmunka intenzitását a főiskolai ifjúság szervezetei fokozzák.*

A felszabadulás előtt működő ifjúsági szervezetekre – a kor nevelési irányának megfelelően – a nacionalista – vallásos szellem nyomta rá bélyegét. Mind a tanári kar, mind az ifjúság többsége meg tudta azonban őrizni az intézet demokratikus szellemét.

A felszabadulás után létrehozott ifjúsági szervezetek szocialista nevelésünk szellemét szolgálják. Különösen az 1957-ben megalakult KISZ-szervezet tölt be az ifjúság nevelésében fontos szerepet. A demokratizmus szellemének fokozásával, az ifjúsági önkormányzat lehetőségeinek szélesítésével, a hallgatói jogok és köteleességek helyes értelmezésével és felhasználásával tud a KISZ sok segítséget adni a szocialista tanárok képzésében. E szellem jutott érvényre a Pedagógusjelöltek II. Országos Találkozóján is, melyet 1973 májusában a szegedi főiskola rendezett meg.

6. *Nem lenne teljes e rövid problémátörténeti áttekintés, ha nem tennénk említést arról a munkáról, melyet a főiskola az általános iskolai tanárok továbbképzése érdekében végez.*

E munkába a főiskola már 1946-ban bekapcsolódott, s azóta e feladatát megszakítás nélkül teljesíti. A nappali hallgatók mellett több ezer tanár szerzett már levelező úton képesítést. A főiskola oktatói rendszeresen tartanak továbbképző előadásokat a továbbképzés legkülönbözőbb szervezeti formáiban. 1970 óta rendezi meg a főiskola a Tanárok Nyári Akadémiáját. Fontos szerepet kapott a főiskola a tanárok posztgraduális képzésének kimunkálásában is.

E rövid problémátörténeti áttekintés nem törekedhetett teljességre. Elsősorban azokra a kérdésekre szerettem volna a figyelmet összpontosítani, melyek a tanárképzés további fejlődésével kapcsolatban vannak. Eltekintettem az adatok, tények felesleges felsorolásától is, s inkább a fejlődési vonal megrajzolására törekedtem.

A 100 év történetéből azt a következtetést szeretném végül is levonni, hogy a tanárok műveltsége, képzettsége országunk szellemi gazdagságának fontos részét képezi, s az általános iskola csak a magas fokon képzett tanárok révén tudja betölteni fontos társadalmi feladatát. Szerénytelenség nélkül állíthatjuk, hogy a szegedi tanárképző főiskola eddigi története során megfelelt az eléje kitűzött feladatoknak, s további fejlődésében 100 év értékes eredményeire s főleg pedig a szocialista tanárképzés negyedszázados tapasztalataira támaszkodhat. Tevékenységével veszi ki részét a pedagógusképző intézetek közös munkájából: a szocialista szellemű, világnézetű és magasfokú hivatástudattal rendelkező általános iskolai tanárok képzéséből.

Bereczki Sándor